

Pracovní teze k problematice teatrologického výzkumu v IDU

V souvislosti s tím, že Institut umění – Divadelní ústav (IDU) získal statut výzkumné organizace, proběhla 10. března 2011 na Filozofické fakultě UK veřejná diskuse s názvem „Teatrologický výzkum a jeho naplňování v Institutu umění – Divadelním ústavu“. Pracovní setkání proběhlo za reprezentativní účasti teatrologické obce, zástupců dalších výzkumných pracovišť humanitního charakteru, prorektora Karlovy univerzity, děkana Filozofické fakulty i tisku.

Pro další úvahy o směřování IDU jako výzkumné organizace na poli teatrologického výzkumu shrnujeme klíčová témata, která v diskusi zazněla:

1. Kabinet pro studium českého divadla (KČD) je – jako jediné pracoviště tohoto druhu v České republice – zcela nenahraditelný. Jde o vskutku ojediněle koncipované pracoviště, které není zatíženo dalšími úkoly (výukou či dokumentací) a mělo by mít možnost soustavně rozvíjet teatrologický výzkum v celé jeho šíři. Odborná veřejnost zjevně vnímá KČD jako jiná vý-

zkumná pracoviště základního výzkumu fungující v rámci Akademie věd ČR a klade na něj obdobné nároky.

2. Při srovnání s odbornými pracovišti téhož typu, jak doložila přednesená komparativní statistika výsledků institucí, KČD obstojí, pokud jde o odbornou kvalitu a množství publikací. Je však nyní ve zřetelné nevýhodě, pokud jde o systém financování v režimu příspěvkové organizace Ministerstva kultury ČR. Grantové prostředky MK ČR poskytované původně i na základní výzkum směřují nyní pouze do oblasti tzv. aplikovaného výzkumu prostřednictvím programu NAKI (v souladu s vládní koncepcí vědy a výzkumu), získání prostředků na výzkum základní a zejména udržení tzv. institucionální podpory, a v návaznosti na to i statutu výzkumné organizace, bude zřejmě obtížné (vzhledem k relativně nízkému počtu bodů v RIV, jak v diskusi konstatovala ing. Petrová).

3. V diskusi několikrát jednoznačně zaznělo, že účelové financování není – v případě základního výzkumu – funkčním řešením, protože neposkytuje dostatečnou stabilitu. Účelové financování (v tuto chvíli pouze z prostředků GAČR) může být doplňkem pro podporu tematicky úzce zaměřených projektů, avšak systematický a kontinuální základní výzkum, který by KČD, jako jediné pracoviště tohoto druhu v ČR, měl zajišťovat, je takto dlouhodobě neřešitelný. Nemluvě o tom, že za takových podmínek je v podstatě nemožný jakýkoliv koncepční rozvoj takto financovaného pracoviště, což je na pováženou s ohledem na rozsah výzkumných úkolů, které by měl KČD řešit.

4. Otázka vytvoření koncepčního a stabilního financování základního výzkumu má i aspekt personální – nelze do nekonečna

spoléhat na nadšenectví a osobní nasazení jednotlivých výzkumníků, kteří podávají maximální výkony za minimálních podmínek. Taková situace je dlouhodobě neudržitelná a bude také komplikovat nezbytnou generační obměnu pracoviště.

5. KČD by měl prohloubit spolupráci s ostatními teatrologickými pracovišti vysokoškolského typu, zejména v oblasti doktorského studia.

6. Diskuse dále ukázala, že stále panují nejasnosti ohledně vzájemného vztahu Institutu umění a Divadelního ústavu i KČD jako jeho součástí. Zdá se, že každá část této hybridní instituce (IDU) má své, zřetelně disparátní úkoly a funkce, a je závažnou otázkou, zda by jednotlivým částem neprospěly různé způsoby financování, odlišné personální vedení i institucionální rámce (příspěvková organizace x veřejná výzkumná instituce). To se ostatně promítá i do neustálých diskusí ohledně názvu organizace.

Závěrem: otázka směřování Kabinetu pro studium českého divadla a jeho vztahu k ostatním oddělením Divadelního ústavu a vysokoškolským teatrologickým pracovištím si zjevně vyžaduje promyšlené a koncepční řešení. Jasně a dlouhodobě formulovaná vize jeho rozvoje v rámci zastřešující instituce (Divadelní ústav nebo IDU?) by umožnila a de facto podmínila i rozvoj dalších pracovišť. Vzhledem k tomu, že dnes je často otázka výzkumu pragmaticky redukována na otázku jeho financování, myslíme si, že je nezbytné diskusi pootočit: vzhledem k tomu, že IDU získal statut výzkumné organizace, považujeme za nutné z hlediska tohoto nově

získaného statutu nejprve formulovat vizi rozvoje výzkumu a teprve od ní pak odvíjet požadavky na typ finanční podpory.

Za výbor Teatrologické společnosti
doc. PhDr. Tatjana Lazorčáková, Ph.D.
předsedkyně

Dále se ke k těmto tezím za svá odborná pracoviště připojují:

doc. Daniela Jobertová, Ph.D., vedoucí Katedry teorie a kritiky DAMU, proděkan-
ka DAMU

prof. Josef Kovalčuk, proděkan DIFA
JAMU, vedoucí Kabinetu pro studium
dějin a teorie divadla a dramatu

doc. Pavel Drábek, Ph.D., pověřený vede-
ním Kabinetu divadelních studií při SE
FF MU

doc. Jiří Štefanides, vedoucí Katedry diva-
delních, filmových a mediálních studií
FF UPOL

Mgr. Petr Christov, Ph.D., vedoucí Katedry
divadelní vědy FF Karlovy univerzity